

Právní problematika rizikového chování pro pedagogické pracovníky základních a středních škol

Legal Aspects of Risk Behaviour for the Educational Staff of Basic and Secondary Schools

ŠEJVL, J.

Klinika adiktologie, 1. lékařská fakulta, Univerzita Karlova v Praze a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze

Citace: Šejvl, J. (2012). Právní problematika rizikového chování pro pedagogické pracovníky základních a středních škol. *Adiktologie*, (12)3, 256–260.

SUMMARY: The text provides basic information about the application of laws related to risk behaviour for teachers and educational staff. The introduction presents the types of risk behaviour and their manifestations, followed by a list of principles of efficient primary prevention. It also provides a list of the basic legislative instruments in the competence of the Ministry of Education related to the area of risk behaviour, and goes on to discuss the areas of misdemeanour and criminal law. The text points out the correlation between the departmental legal instruments and the misdemeanour and criminal law, emphasising the absence of certain legislative instruments and thus the need to address risk behaviour in a form other than legislation. The author concludes the paper with a proposal for expanding the training of teachers and educational staff to include the area of law related to risk behaviour and by pointing out the non-existent or low "safeguard" of legal certainty for this staff.

KEY WORDS: RISK BEHAVIOUR – ADDICTIVE SUBSTANCES – TESTING – TEACHER – EDUCATIONAL FACILITIES

SOUHRN: Text přináší základní informace o problematice aplikace práva pro pedagogy a pedagogické pracovníky v oblasti rizikového chování. Ve svém úvodu představuje typy rizikového chování a jejich projevy, na které navazují taxativně uvedené zásady efektivní primární prevence. Dále uvádí soupis základních legislativních nástrojů v resortu MŠMT, které se vztahují k oblasti rizikového chování a navazuje na ně oblastí správního a trestního práva. Rovněž poukazuje na souvztažnost resortních právních nástrojů směrem k přestupkovému a trestnímu právu, kdy rovněž poukazuje na neexistenci některých legislativních nástrojů, a tedy na nutnost řešit rizikové chování jinou než právní formou. V závěru podává autor návrh na doplnění vzdělávání pedagogů a pedagogických pracovníků o oblast práva v rizikovém chování a na neexistující či nízkou „pojistku“ právní jistoty pro tyto pracovníky.

KLÍČOVÁ SLOVA: RIZIKOVÉ CHOVÁNÍ – NÁVYKOVÉ LÁTKY – TESTOVÁNÍ – PEDAGOG – ŠKOLSKÉ ZAŘÍZENÍ

Došlo do redakce: 9 / ČERVENEC / 2012

Přijato k tisku: 28 / ČERVENEC / 2012

Grantová podpora: Vznik tohoto textu byl finančně podpořen projektem Tvorba systému modulárního vzdělávání v oblasti prevence sociálně patologických jevů pro pedagogické a poradenské pracovníky škol a školských zařízení na celostátní úrovni CZ.1.07/1.3.00/08.0205 ESF OP VK. Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky. Financování z institucionální podpory na rozvoj výzkumné organizace, PRVOUK-P03/LF1/9.

Korespondenční adresa: Mgr. Jaroslav Šejvl / sejvl@adiktologie.cz / Klinika adiktologie, 1. lékařská fakulta, Univerzita Karlova v Praze a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze, Apolinářská 4, 128 00 Praha 2

● 1 PEDAGOGOVÉ A RIZIKOVÉ CHOVÁNÍ

Na problematiku rizikového chování u dětí a mládeže můžeme nahlížet z několika úhlů pohledu, zpravidla podle toho oboru, který v konkrétním okamžiku chceme zdůraznit. Jako problém toto začneme vnímat citlivěji ve chvíli, kdy na něj není možné nahlížet a odpovídat pouze jednooborově. A právě v tomto kontextu má s touto problematikou pracovat pedagog nebo pedagogický pracovník.

Vzdělávání pedagogů a pedagogických pracovníků v oblasti rizikového chování je zpravidla vnímáno jako velmi složité, pokud budeme požadovat, aby bylo komplexní a celistvé. Oblast rizikového chování je multidisciplinární a integrují se v ní nejen pedagogické vzdělání a osobní predispozice konkrétního pracovníka, ale i psychologie, sociologie, právo, ekonomie a morální a etické postoje. Kvalitního vzdělávání a tvorby postojů v této oblasti tedy může být dosaženo nejen formálním vzděláním, které tvoří osu vzdělávacího systému pedagogů a pedagogických pracovníků, ale i neformálním vzděláváním, které ovlivňují další významné objektivní a subjektivní faktory.

Miovský (2010, s. 23) definuje pojem rizikového chování jako takové chování „*v jehož důsledku dochází k prokazatelnému nárůstu zdravotních, sociálních, výchovných a dalších rizik pro jedince nebo společnost*“. Rovněž definuje vzorec rizikového chování, což je soubor fenoménů, jejichž existenci a důsledky je možné podrobit vědeckému zkoumání a které lze ovlivňovat preventivními a léčebnými intervencemi.

Obecně řadíme mezi typy rizikového chování tyto projevy:

- a/ záškoláctví,
- b/ šikana a extrémní projevy agrese,
- c/ extrémně rizikové sporty a rizikové chování v dopravě,
- d/ rasismus a xenofobie,
- e/ negativní působení sekt,
- f/ sexuální rizikové chování,
- g/ závislostní chování (adiktologie),
- h/ okruh poruch a problémů spojených se syndromem týraného a zanedbávaného dítěte a
- i/ spektrum poruch příjmu potravy.

Při definování vzdělávacích cílů u pedagogů a pedagogických pracovníků, je vhodné akceptovat dva konsensuální cíle, které jsou vzájemně provázány a jejichž naplnění potenciálně zvyšuje cíle, jichž chceme dosáhnout.

1/ Vzdělávání pedagogů jako takových za účelem zvýšení a upevnění jejich vědomostí významných nejen pro rozvoj jejich osobnosti, ale i pro rozvoj bezpečného prostředí ve škole a za účelem vytvoření sebejistoty jejich postupu a jejich právní ochrany.

2/ Vzdělávání jako komponentu vedoucí k pochopení a dodržení zásad efektivní prevence rizikového chování u dětí a mládeže.

Existuje několik obecných kritérií, která představují průnik různých výzkumných zjištění a praktických zkušeností, a která můžeme souborně označit za zásady efektivní primární prevence (Miovský et al., 2010). Jedná se o:

- a/ Komplexnost a kombinaci mnohočetných strategií působících na určitou cílovou skupinu.
- b/ Kontinuitu působení a systematičnost jejího plánování.
- c/ Cílenost a adekvátnost informací i forem působení.
- d/ Včasný začátek preventivních aktivit, ideálně v již předškolním věku.
- e/ Pozitivní orientace primární prevence a demonstrace konkrétních alternativ.
- f/ Využití „KAB“ modelu.
- g/ Využití „peer“ prvku, důraz na interakci a aktivní zapojení.
- h/ Denormalizace.
- i/ Podpora protektivních faktorů ve společnosti.
- j/ Nepoužívání neúčinných prostředků.

Pokud je naším cílem skutečná tvorba efektivní prevence rizikového chování, je nezbytně nutné pedagogy a pedagogické pracovníky vzdělávat v této oblasti, a to nejen z hlediska pedagogického a psychologického, ale i z dalších oborů. Vzdělávání pedagogů by mělo být zaměřeno rovněž na to, pro jakou cílovou skupinu preventivní programy tvoří a realizují – ať již z hlediska věkového kritéria, kritéria náročnosti či institucionálního (Miovský & Zapletalová, 2010).

● 2 RIZIKOVÉ CHOVÁNÍ A PRÁVO

Vzdělávání pedagogů a pedagogických pracovníků v oblasti práva je poněkud složitějším úkolem, a to zejména ze dvou hledisek: i) právo bývá pro neprávnický obtížněji pochopitelné a ne vždy zcela srozumitelné a ii) ne každá forma rizikového chování je dostatečně jasně a zřetelně upravena či definována příslušnou právní normou (zákonem). Miovský (2010) se v podstatě věnuje pouze definici každé formy rizikového chování a přiřazuje k ní příslušný vnitřoresortní předpis MŠMT. Na tento výčet navazuje Zapletalová (2010) s popisem školního metodického pracoviště a jeho úkoly a možnostmi.

Za příklad propracované formy vzdělávání pro pedagogy a pedagogické pracovníky můžeme považovat oblast závislostního chování / adiktologie. Již od roku 2007 realizuje Klinika adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze v oblasti celoživotního vzdělávání dva typy kurzů určených pro pedagogy a pedagogické pracovníky. První je zaměřen na úvod do problematiky adiktologie. Druhý kurz se zaměřuje na prevenci a je primárně určen pro odborníky pracující v ústavní výchově a preventivně výchovné péči.

● 2 / 1 Zákony a vyhlášky v primární prevenci

Právní úprava rizikového chování v resortu MŠMT je terminologicky nejednotná a ne zcela dostatečným tempem akcentuje vývoj v této oblasti. Primární prevence je ošetřena celkem 17 právními předpisy (pomineme-li zák. č. 561/2004

Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání ve znění pozdějších předpisů), jejichž znalost se u pedagogů a pedagogických zabývajících se primární prevencí očekává.

1/ Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů.

2/ Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů.

3/ Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, ve znění pozdějších předpisů.

4/ Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

5/ Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů.

6/ Vyhláška č. 75/2005 Sb., o stanovení rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické a přímo pedagogicko-psychologické činnosti pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů.

7/ Vyhláška č. 64/2005 Sb., o evidenci úrazů dětí, žáků a studentů, ve znění pozdějších předpisů.

8/ Vyhláška č. 60/2006 Sb., o postupu při zjišťování psychické způsobilosti pedagogických pracovníků školských zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a školských zařízení pro preventivně výchovnou péči a o podrobnostech o školení osob žádajících o akreditaci k oprávnění zjišťovat psychickou způsobilost.

9/ Vyhláška č. 364/2005 Sb., o vedení dokumentace škol a školských zařízení a školní matriky a o předávání údajů z dokumentace škol a školských zařízení a ze školní matriky, ve znění pozdějších předpisů.

10/ Vyhláška č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených MŠMT, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí, ve znění pozdějších předpisů.

11/ Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů.

12/ Vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

13/ Vyhláška č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy, ve znění pozdějších předpisů.

14/ Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

15/ Vyhláška č. 438/2006 Sb., kterou se upravují podrobnosti výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů.

16/ Vyhláška č. 458/2005 Sb., kterou se upravují podrobnosti o organizaci výchovně vzdělávací péče ve střediscích výchovné péče, ve znění pozdějších předpisů.

17/ Vyhláška č. 17/2004 Sb., o podrobnějších podmínkách organizace České školní inspekce a výkonu inspekční činnosti, ve znění pozdějších předpisů.

Terminologicky se zde setkáváme s těmito pojmy:

a) prevence sociálně patologických jevů, b) preventivní program školy, c) rizikové chování, d) prevence úrazů, e) preventivně výchovná péče. Obsahová analýza právních dokumentů MŠMT, kde byly shromážděny právní instrumenty platné v resortu MŠMT, by měla napomoci odpovědným pracovníkům ve školách (ředitelům) napomoci v orientaci v právních předpisech zaměřených na prevenci rizikového chování (Mikulková & Běhounková, 2012).

● 2 / 2 Metodické pokyny

Za základní materiál v resortu MŠMT můžeme považovat Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (vedeno pod č. j.: 21 291/2010 – 28). Oproti standardnímu dělení rizikového chování na 7, resp. 9 typů je zde tato problematika rozdělena na 14 oblastí – drogy, doprava, poruchy příjmu potravy, alkohol, syndrom týraného dítěte, šikana, kyberšikana, homofobie, extremismus, vandalismus, záškoláctví, tabák, násilí a krádeže.

Dalšími významnými metodickými pokyny je pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví (č. j. 10 194/2002-14); pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních (č. j. 20 006/2007-51); pokyn k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance (č. j. 14 423/99-22); pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízeních (č. j. 24 246/2008-6) a pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu (č.j. 11 691/2004 – 24).

● 2 / 3 Správní právo

Správní právo je velmi širokým odvětvím veřejného práva. V této oblasti je velmi významný tzv. „tabákový zákon“. Jedná se o zák. č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Strukturované shrnutí tohoto zákona provedla Gajdošíková (2006), ale od té doby se v adiktologii neobjevily články zabývající se tímto zákonem. Přitom tento legislativní instrument se značným způsobem dotýká možností škol a školských zařízení v oblasti návykových látek, a to včetně tabákových výrobků a alkoholu. Vetešník a Jemelka (2012) zpracovali komentář k tomuto zákonu, který usnadňuje

Tabulka 1 / Table 1

Úprava vybraných forem rizikového chování v zákonech

Legal regulation of selected forms of risk behaviour

	Forma rizikového chování	Vnitřoresortní legislativa	Zákon o přestupcích ¹	Trestní zákoník ²
1)	záškoláctví	Č.j.: 21291/2010 – 28 / č.j.: 10194/2002 – 14	§ 31 (postižitelnost zákonného zástupce)	§ 201 (postižitelnost zákonného zástupce)
2)	šikana a extrémní projevy agrese	Č.j.: 21291/2010 – 28 / č.j.: 24246/2008 – 6	§ 49; § 50	§ 145 - § 148; § 170; § 171; § 173; § 175; § 205
3)	extrémně rizikové sporty / rizikové chování v dopravě	Č.j.: 21291/2010 – 28	není upraveno	není upraveno
4)	rasismus a xenofobie	Č.j.: 21291/2010 – 28; č.j.: 14423/99 – 22	§ 49	§ 352 - § 356
5)	negativní působení sekt	Není	§ 49	§ 175; § 177
6)	sexuální rizikové chování	Č.j.: 26976/2009 - 22	§ 29 odst. 1 písm. a) (ovšem pouze teoreticky)	§ 155
7)	závislostní chování (adiktologie)	Č.j.: 21291/2010 – 28	§ 30	§ 283 - § 287, § 274 a § 360
8)	okruh poruch a problémů spojených se syndromem týraného a zanedbávaného dítěte	Č.j.: 21291/2010 – 28	není upraveno	není upraveno
9)	spektrum poruch příjmu potravy	Č.j.: 21291/2010 – 28	není upraveno	není upraveno

1/ Zák. ČNR č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Act of the Czech National Council No. 200/1990 Coll., on misdemeanours, as amended.

2/ Zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Act No. 40/2009 Coll., the Criminal Code, as amended.

orientaci v pojmech a činí jeho aplikaci přístupnější i pro pedagogy a pedagogické pracovníky.

Dalším právním nástrojem, který je v této oblasti významný je zák. ČNR č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů – tzv. přestupkový zákon. Tento zákon definuje přestupky (skutková podstata přestupku) a sankce, které lze za přestupky uložit.

Společným zákonem pro přestupky a pro trestné činy v oblasti adiktologie (drog) je zák. č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon ve svých přílohách taxativně uvádí, které látky jsou považovány za omamné a psychotropní; tedy jsou zde uvedeny látky, jejichž držení či nakládání s nimi je trestné (buď podle přestupkového zákona, nebo trestního zákoníku).

● 2 / 4 Trestní právo

Trestní právo je odvětvím veřejného práva a jeho aplikace je ultima ratio (subsidiarita trestní represe). Tedy, jeho praktická aplikace přichází v úvahu až v těch případech, kde aplikace správního práva selhává nebo je nedostatečná, resp. když dojde k naplnění všech obligatorních znaků, které charakterizují tzv. skutkovou podstatu trestného činu. Tyto znaky jsou uvedeny ve zvláštní části trestního zákoníku a jsou to v podstatě jednotlivé konkrétní trestné činy.

Základními fragmenty trestního práva v adiktologii se zabývala Gajdošíková (2007), která popsala tzv. drogové skutkové podstaty, které se týkají primární drogové kriminality.

Oblastí práv a povinností Policie ČR a možností spolupráce mezi policií a školskými zařízeními se zabýval Šejvl (2007), ale jednalo se o stručné zhodnocení určené pro odborníky pracující v ústavní výchově a preventivně výchovné péči. I v této oblasti na něj navázala Gajdošíková (2007), která shrnula trestněprávní legislativu.

Tam, kde je horní hranice přestupku, začíná spodní hranice trestného činu. Ne ke všem formám rizikového chování je k dispozici ekvivalentní definice v trestním zákoníku. Pedagog nebo pedagogický pracovník není oprávněn hodnotit právní otázky, tedy rozhodovat o tom, zda jednání je přestupek, nebo trestný čin. Zde platí povinnost konkrétní situaci řešit úřední cestou a právní posouzení ponechat na orgánech činných v trestním řízení. Pro snadnější pochopení forem jednání a jejich ekvivalentu v právním posouzení je v *tabulce 1* uveden ilustrativní výčet možného právního posouzení. Rozhodně se nejedná o dogmatické a komplexní shrnutí, každý případ je z hlediska právní individuální a i takto se k němu musí přistupovat a posuzovat jej tak.

● 3 ZÁVĚR

Právo v oblasti rizikového chování má svoji velmi specifickou roli. Tato specifická je dána nejen nejednotnou terminologií, která je používána v resortních předpisech MŠMT a předpisech nižší právní síly a ostatní platné legislativě (zejména přestupkovém, trestním a tabákovém zákoně), ale zejména ve třech základních oblastech:

i/ pedagogové a pedagogičtí pracovníci jsou nuceni aplikovat právo v této oblasti bez toho, aby v něm byli dostatečně vzděláni,

ii/ neexistuje jednotný výklad dotčených (aplikovaných) ustanovení a komentáře k uvedeným zákonům nejsou zárukou aplikace vhodného postupu a

iii/ není dána alespoň minimální úroveň právní jistoty pro případ, kdy je nutné se za postup pedagoga nebo pedagogického pracovníka „postavit“ proti případné žalobě.

Vzdělávání pedagogů a pedagogických pracovníků by mělo být zaměřeno i na správnou aplikaci práva v oblasti rizikového chování. Mělo by být součástí celoživotního vzdělávání v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Nezbytnou součástí vhodného přístupu ze strany vzdělavatele se jeví zpracování správného (ideálního) postupu do příslušných metodických materiálů, které by tvořily páteř minimální právní jistoty pedagogů a pedagogických pracovníků.

LITERATURA / REFERENCES

- Gajdošíková, H. (2006). Nová zákonná opatření k ochraně před škodami působenými užíváním legálních a nelegálních drog. *Adiktologie* 6 (1), 56–65.
- Gajdošíková, H. Legislativa, platné normy v ČR. In: Janíková, B. & Daněčková, T. *Učební texty ke kurzu: Prevence a adiktologie pro odborníky pracující v ústavní výchově a preventivně výchovné péči*. Praha: Centrum adiktologie PK 1. LF UK (2007).
- Gajdošíková, H. Legislativa, platné normy v ČR. In: Janíková, B. & Piskáčková, P. (Eds.). *Učební texty ke kurzu: Úvod do adiktologie*. Praha: Centrum adiktologie PK 1. LF UK (2007).
- Mikulková, G. & Běhouňková, L. (2012). *Zpráva z obsahové analýzy právních dokumentů MŠMT z hlediska primární prevence rizikového chování*. Praha: Klinika adiktologie.
- Miovský, M. Definice hlavních typů rizikového chování, na které se ve školské prevenci zaměřujeme. In: Miovský, M., Skácelová, L., Zapletalová, J & Novák, P. (Eds.). *Primární prevence rizikového chování ve školství*. Praha: SCAN, TOGA, Centrum adiktologie PK 1. LF UK (2010).
- Miovský, M. et Zapletalová, J. Cílové skupiny primárněpreventivních programů. In: Miovský, M., Skácelová, L., Zapletalová, J & Novák, P. (Eds.). *Primární prevence rizikového chování ve školství*. Praha: SCAN, TOGA, Centrum adiktologie PK 1. LF UK (2010).
- Miovský, M. Základní pojetí a cíle programů primární prevence rizikového chování. In: Miovský, M., Skácelová, L., Zapletalová, J & Novák, P. (Eds.). *Primární prevence rizikového chování ve školství*. Praha: SCAN, TOGA, Centrum adiktologie PK 1. LF UK (2010).
- Miovský, M., Zapletalová, J. et Skácelová, L. Zásady efektivní prevence rizikového chování u dětí a mládeže. In: Miovský, M., Skácelová, L., Zapletalová, J & Novák, P. (Eds.). *Primární prevence rizikového chování ve školství*. Praha: SCAN, TOGA, Centrum adiktologie PK 1. LF UK (2010).
- Šejvl, J. Práva, povinnosti Policie ČR a možnosti její spolupráce s odborníky, kteří pracují v ústavní výchově a preventivně výchovné péči. In: Janíková, B. & Daněčková, T. *Učební texty ke kurzu: Prevence a adiktologie pro odborníky pracující v ústavní výchově a preventivně výchovné péči*. Praha: Centrum adiktologie PK 1. LF UK (2007).
- Vetešník, R. & Jemelka, L. (2011). *Ochrana před škodlivými vlivy tabáku, alkoholu a návykových látek*. Praha: C.H. Beck.
- Zapletalová, J. Školní poradenské pracoviště. In: Miovský, M., Skácelová, L., Zapletalová, J & Novák, P. (Eds.). *Primární prevence rizikového chování ve školství*. Praha: SCAN, TOGA, Centrum adiktologie PK 1. LF UK (2010).
- Zábranský, T. (2003). *Drogová epidemiologie*. Olomouc: Univerzita Palackého, lékařská fakulta.
- Metodické materiály MŠMT.
- Metodický pokyn MŠMT k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví č. j. 10 194/2002-14, Věstník MŠMT sešit 3/2002.
- Metodický pokyn MŠMT k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č. j. 20 006/2007-51, Věstník MŠMT sešit 11/2007.
- Metodický pokyn MŠMT k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance č. j. 14 423/99-22, Věstník MŠMT sešit 5/1999. Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení, č. j. 24 246/2008-6, Věstník 1/2009.
- Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu č. j. 11 691/2004 - 24, Věstník MŠMT sešit 6/2004.
- Legislativa.
- Sdělení č. 104/1991 Sb., o sjednání Úmluvy o právech dítěte, ve znění pozdějších předpisů.
- Sdělení č. 96/2001 Sb. m. s., o přijetí Úmluvy na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny.
- Usnesení ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Zák. č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, ve znění pozdějších předpisů.
- Zák. č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, ve znění pozdějších předpisů.
- Zák. č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.
- Zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zák. ČNR č. 200/1990, o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.